

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2007 m. vasario 7 d.
įsakymu Nr.3D-55

**ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO,
EKONOMINIŲ IR SOCIALINIŲ TYRIMŲ 2007 METŲ PROGRAMA**

Eil. Nr.	Darbo tema	Tikslingumas	Kas šiuo klausimu padaryta Lietuvoje?	Laukiami rezultatai
1. Žemės ūkio politika				
1.1.	Bendrosios žemės ūkio politikos reformos įgyvendinimas Lietuvoje	Kai kuriuos 2003 m. BŽŪP reformos elementus ES naujosios valstybės narės tik rengiasi įgyvendinti, pvz., nuo 2011 m. planuojama pereiti prie bendrosios išmokos schemos). Dabar yra intensyviai svarstomi jų įgyvendinimo modeliai bei poveikis šalies žemės ūkio sektoriams, vertinama ES senųjų šalių narių patirtis.	Tyrimas tęstinis, 2004 m. atliktas bandomasis BŽŪP reformos įtakos šalies ūkiams tyrimas, suformuoti keli baziniai reformos įgyvendinimo scenarijai ir suformuoti keli bendrosios išmokos schemos įgyvendinimo scenarijai Lietuvoje. Būtina tęsti tiesioginės paramos ir jos atsiejimo nuo gamybos įtakos šalies žemės ūkio sektoriui tyrimus, atsižvelgiant į jame vykstančius procesus.	Bus atlikta pasirinkto bendrosios išmokos schemos modelio įtakos šalies ūkiams mikroekonominis vertinimas, šio modelio įtakos šalies ūkiams tyrimas, atsižvelgiant į besikeičiančią ekonominę, teisinę ir socialinę aplinką, pateikti pasiūlymai.
1.2.	Pasaulio žemės ūkio politikos tendencijos	Lietuvos, kaip ir visos Europos Sąjungos, žemės ūkio politikai įtaką daro tarptautiniai susitarimai, jų sąlygos ir valstybių prioritetai.	Tyrimas tęstinis, 2004-2006 m. atlikta EBPO šalių (JAV, Rusijos, Baltarusijos, Ukrainos ir besivystančių šalių) žemės ūkio politikos tendencijų analizė.	Bus atlikta pasaulio šalių žemės ūkio politikos analizė, paramos formų ir lygio pokyčių analizė šalyse, kurios gali turėti didžiausią įtaką Lietuvos prekybai, ir besivystančiose šalyse. Pateiktos jų poveikio Lietuvos gamintojams prognozės
1.3.	Žemės ūkio paskirties žemės rinkos pokyčių tyrimas	Pagrindinis žemės ūkio sektoriaus išteklius yra žemė, kurios kaina ir pasiūla daro tiesioginę įtaką žemės ūkio sektoriaus konkurencingumui, todėl būtina sekti šio gamtos išteklių rinką Lietuvoje.	Tyrimas tęstinis, kiekvienais metais atliekami Lietuvos žemės rinkos tyrimai, vertinamas rinkos aktyvumas, renkami duomenys apie žemės kainą, jos pokyčius.	Bus tiriamas žemės ūkio paskirties žemės rinkos aktyvumas ir jo pokyčiai (žemės reformos vyksmas, žemės kainos pokyčiai), pateiktas pokyčių įtakos žemės ūkiui vertinimas, išanalizuota žemės rinkos situacija Latvijoje ir Lenkijoje.

1.4.	Siūlymai dėl naujų valstybės pagalbos priemonių įgyvendinimo	Nuo 2007 m. valstybės pagalbos priemonės turi atitikti ES keliamus naujus reikalavimus. 2005 m. buvo tiriamos senosiose ES šalyse taikomos valstybės pagalbos priemonės. Pasinaudojant sukaupta kitų šalių patirtimi, buvo suformuluoti pasiūlymai dėl valstybės pagalbos priemonių pakeitimo.	Tyrimas tęstinis, surinkta informacija apie ES šalyse taikomas valstybės pagalbos priemones, apie priemonių įgyvendinimą mūsų šalyje, jų taikymo Lietuvoje problemas, ieškota būdų, kaip adaptuoti Lietuvoje taikomas valstybės pagalbos priemones prie ES reikalavimų ir bandyta pagrįsti priemonių naudingumą bei efektyvumą, pateikti pasiūlymai.	Bus tiriama valstybės pagalbos priemonių įgyvendinimo eiga Lietuvoje, teikiami pasiūlymai dėl jų tobulinimo, vietoje neatitinkančių ES teisės aktų nuostatų ir nebetaikomų nuo 2007-05-01 priemonių siūlomos naujos priemonės, pateikiami jų projektai, nurodant pagrindines priemonių įgyvendinimo sąlygas (paramos gavėjai, tinkamos išlaidos, paramos teikimo sąlygos ir kt.). Daugiausia dėmesio bus skiriama valstybės pagalbos veislininkystei ir sėklininkystei remti priemonių analizei, teikiami pasiūlymai dėl jų tobulinimo atsižvelgiant į ES teisės aktus.
------	--	--	--	---

2. Ūkių ir įmonių ekonomika

2.1.	Ūkių ekonominio konkurencingumo tyrimai	Būnant ES nare nustatyti ūkių veiklos konkurencingumą, palyginti šalies pagrindinius konkurencingumo rodiklius su analogiškais ES šalių rodikliais. Tikslinga ir toliau tyrinėti ūkių konkurencingumą pagal ūkių tipus ir dydį (plotą ir EDV), atlikti palankių ir mažiau palankių ūkininkauti vietovių ūkių lyginamąją analizę, parengti ūkių pastoviųjų gamybos išteklių paskirstymo atskiroms produkcijos rūšims metodiką.	Tyrimas iš dalies tęstinis, vertinta ES BŽŪP poveikis įvairios specializacijos ūkių ekonomikai, tyrinėtas ūkio dydžio racionalumas, 2005 m. pradėti žemės ūkio bendrovių tyrimai, tirta ekologinių ūkių ekonomika.	Bus tyrinėjama ūkių ir įmonių ekonomika skirtingose vietovėse, lyginami šalies pagrindiniai konkurencingumo rodikliai su analogiškais ES šalių rodikliais, tiriami struktūriniai pokyčiai. Pateikta išteklių, reikalingų atskiroms žemės ūkio produkcijos rūšims, paskirstymo metodika ir apskaičiuoti jų dydžiai. Pateikti pasiūlymai ūkių konkurencingumui ir efektyvumui didinti.
2.2.	Žemės ūkio darbų chronometriniai tyrimai	Kintant technologiniams procesams žemės ūkyje tikslinga nustatyti naujos technikos ir įrengimų našumą, normas ir normatyvus, apskaičiuoti žemės ūkio paslaugų įkainius.	Darbas tęstinis, skaičiuojamos naujos technikos normos ir normatyvai, kurių pagrindu rengiami mechanizuotų žemės ūkio paslaugų įkainių leidiniai.	Bus įvertinta: 1) mechanizuotų lauko darbų naujos technikos našumas, išdirbio, degalų sąnaudų normos įvairiems baro ilgiam skirtingomis agrotechninėmis sąlygomis; 2) darbo laiko trukmė pagal operacijas esant skirtingam mechanizavimo lygiui gyvulininkystės sektoriuje

2.3.	Biologinio turto normatyvinių kainų rengimas	Nustatyti licencijuotuose sandėliuose saugomų prekių ir biologinio turto atsargų likučius metų pabaigoje, tvarkant apskaitą dvejybine sistema, nustatyti vidutines normatyvines kainas.	Darbai vykdomi nuo 2001 metų.	Bus patikslintos ir papildytos grūdų, jų sėklų, bulvių, daržovių ir vaisių, saugomų licencijuotuose sandėliuose, ir biologinio turto normatyvinės kainos.
2.4.	Žemės ūkio veiklos pajamų normatyvų ir žemės ūkio produkcijos sąlyginės vertės nustatymas	Objektyviai įvertinant kaimo gyventojų gaunamas pajamas iš smulkaus ūkio, būtina kasmet apskaičiuoti jų žemės ūkio veiklos ekonominius rodiklius.	Tyrimas tęstinis, kasmet tikslinami žemės ūkio veiklos pajamų normatyvai, pajamų norma hektarui žemės ūkio naudmenų ir žemės ūkio produkcijos sąlyginė vertė.	Pagal 2006 m. duomenis bus patikslinti žemės ūkio veiklos pajamų normatyvai, pajamų norma hektarui žemės ūkio naudmenų bei žemės ūkio produkcijos sąlyginė vertė (gyvulių, paukščių, žvėrelių, bičių šeimų vertė ir pan.).
2.5.	Maisto pramonės įmonių ekonomikos ir struktūros tyrimas	Nustatyti maisto pramonės įmonių (duonos ir konditerijos, vaisių ir daržovių perdirbimo įmonių) išsidėstymo, plėtros tendencijas ir jas lemiančius pagrindinius veiksnius	Tyrimas tęstinis, 2006 m. nagrinėti kai kurie perdirbimo įmonių veiklos efektyvumo rodikliai.	Bus įvertinta Lietuvos maisto pramonės (duonos ir konditerijos, vaisių ir daržovių perdirbimo įmonių) regioninė plėtra, struktūriniai pokyčiai bei nustatyti įmonių ekonominės veiklos rezultatai ir jų kitimo tendencijos

3. Produktų rinkotyra

3.1.	Gyvulininkystės sektoriaus konkurencingumas	Pieno, mėsos ir jų gaminių gamybos ir vartojimo tendencijų tyrimas bei balansų analizė leidžia nustatyti šio sektoriaus reikšmę šalies ūkiui, produktų konkurencingumą vidaus ir užsienio rinkose.	Tyrimas tęstinis, 2006 m. buvo apibendrinama rinkos priemonių įtaka gyvulininkystės sektoriaus konkurencingumui, atsižvelgiama į gamybos produktyvumo pokyčius.	Bus nagrinėjamos gamybos produktyvumo ir rinkos plėtros tendencijos pieno, mėsos ir jų gaminių gamybos sektoriuje bei lyginama situacija su ES, analizuojamos rinkos organizavimo priemonės ir jų įtaka sektoriaus konkurencingumui. Bus parengti pagrindinių produktų gamybos, vartojimo ir pardavimo balansai pagal ketvirčius ir metus. Pateiktos 3 ateinančių metų gyvulininkystės produktų balanso prognozės, pasiūlytos priemonės gyvulininkystės sektoriaus konkurencingumui didinti.
3.2.	Augalininkystės sektoriaus konkurencingumas	Augalininkystės sektoriaus reikšmė šalies ūkiui, produktų konkurencingumas vidaus ir	Tyrimas tęstinis, 2006 m. buvo apibendrinama rinkos priemonių įtaka augalininkystės sektoriaus	Bus nagrinėjama rinkos plėtros tendencijos, tiriamas augalininkystės produktų gamybos efektyvumas ir

		užsienio rinkose nustatomas atliekant grūdų, rapsų, linų, bulvių, daržovių, vaisių ir uogų gamybos ir vartojimo tendencijų tyrimą ir balansų analizę. Rinkos organizavimo priemonių analizė padeda nustatyti šių priemonių įtaką sektoriaus konkurencingumui.	konkurencingumui, atsižvelgiama į gamybos našumo pokyčius.	lyginama situacija su ES, analizuojamos rinkos organizavimo priemonės ir jų įtaka sektoriaus konkurencingumui. Bus parengti pagrindinių produktų gamybos, vartojimo ir pardavimo balansai pagal ketvirčius ir metus. Pateiktos 3 ateinančių metų augalininkystės produktų balanso prognozės.
3.3.	Mėsos ir grūdų gamybos prognozavimas	Išankstinis gyvulininkystės ir augalininkystės produkcijos gamybos prognozavimas yra ES ir Lietuvos žaliavos išteklių balansų sudėtinė dalis, leidžianti numatyti šių sektorių plėtros tendencijas.	Tęstinė tema. Pagal 2005 m. atlikto tyrimo parengiamąjį metodologinį etapą, prognozavimas bus atliekamas ir 2007 m	Bus atliktos gyvulininkystės sektoriaus (galvijų, kiaulių, avių, ožkų) 2007-2008 m. skerdimų, augalininkystės produkcijos 2007 m. mėnesinės gamybos prognozės.
3.4.	Svarbiausių žemės ūkio ir maisto produktų rinkų tendencijų analizė: analitinė apžvalga ir moksliniai tyrimai	Siekama įvertinti Lietuvos, ES ir trečiųjų šalių žemės ūkio ir maisto produktų rinkų pokyčius: gamybą, supirkimus, kainas ir užsienio prekybos srautus.	Darbas tęstinis, periodinis leidinys „Rinkotyra“ leidžiamas nuo 1998 m.	Periodinis leidinys „Rinkotyra“, leidinio apimtis 100-110 psl., tiražas – 500 egz.
3.5.	Lietuvos eksporto plėtros galimybių studija	Būtina ištirti rinkas, į kurias Lietuva turi galimybę pradėti ar plėtoti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą.	LAEI nuolat vykdo eksporto- importo stebėseną, analizuoja atskirų produktų rinkas, rengia eksporto skatinimo programas.	Bus atlikta kompleksinė rinkų galimybių studija geografiniu požiūriu ir pagal produktus, pasiūlytos konkrečios skatinimo priemonės. Bus išanalizuota, kokias eksporto skatinimo priemones naudoja ar kokius konkurencinius pranašumus turi sėkmingai į minėtas rinkas eksportuojančios trečiosios šalys. Bus apklausti žemės ūkio ir maisto produktų eksportuotojai bei išanalizuoti jų pasiūlymai.
4. Kaimo plėtra				
4.1.	Lietuvos kaimo raidos stebėsenos ir tendencijų vertinimas	Kaimo raidos stebėjimas būtinas, siekiant išsiaiškinti pagrindines problemas ir pozityvius pokyčius kaime, kuriuos būtų galima	2006 m. institute atliktas tyrimas „Lietuvos kaimo raidos stebėsenos“, kuris yra tolesnio kaimo raidos stebėjimo pagrindas. Siekiant kaimo plėtros	Bus identifikuoti kaime vykstantys pokyčiai, susiję su kaimo gyventojų potencialu, kaimo infrastruktūra ir ekonomine, socialine bei gamtine

		reguliuoti valstybinės politikos priemonėmis. Pagrindiniai rodikliai glaudžiai susiję su Lietuvos kaimo raidos strateginiais tikslais ir turėtų būti lyginami su kitų ES šalių kaimo raida.	politikos efektyvumo svarbu vykdyti nuolatinį kaimo prisitaikymo prie kintančios ekonominės ir socialinės aplinkos proceso stebėjimą.	aplinka, pateikti pasiūlymai dėl kaimo raidos strategijos įgyvendinimo ir priemonių finansavimo.
4.2.	Kaimo partnerysčių raidos tyrimas, savikūros aktyvinimo būdai ir galimybės	Siekama išanalizuoti kaimo partnerysčių raidą, veiklos problemas ir numatyti būdus joms spręsti.	Tyrimas padėtų nustatyti vietos veiklos grupių ir bendruomenių veiklos problemas sąlygojančius veiksnius, jų įveikimo būdus ir kaimo partnerysčių bendradarbiavimo galimybes.	Darbo rezultatai padės įvertinti vietos veiklos grupių ir bendruomenių gebėjimus, veiklos problemas, pasirengimą įgyvendinti veiklos strategijas. Bus pateikti siūlymai dėl galimų vietos veiklos grupių ir kaimo bendruomenių veiklos problemų sprendimo būdų, bendradarbiavimo galimybių.
4.3.	Kooperacijos plėtros stebėseną ir vertinimas	Nuo 2006 metų šalyje pradėta įgyvendinti valstybės paramos kooperacijai plėtoti priemonė. Kooperacijos plėtros koordinavimo taryboje priimtas rekomendacinis siūlymas numatyti lėšas kooperacijos plėtros stebėsenai.	Naujas darbas, padėsiantis išsiaiškinti kooperacijos plėtros įgyvendinimo eigą ir parengti siūlymus jai aktyvinti pagal ES teisės aktus.	Bus atliktas valstybės paramos kooperacijai plėtoti įgyvendinimo vertinimas ir pateikti siūlymai šiai paramos priemonei tobulinti.

5. Informacijos sisteminimas, analizė ir sklaida

5.1.	Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos monitoringas: analizių parengimas	Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto-importo stebėseną leidžia sekti ir prognozuoti situaciją rinkoje, planuoti priemones žemės ūkio ir maisto produktų rinkai reguliuoti.	Tęstinis darbas. Sukaupta duomenų bazė leidžia analizuoti ilgalaikes prekybos tendencijas, kiekvieną metų ketvirtį rengiamos užsienio prekybos analizės.	Bus pateikiami apibendrinti pagrindinių žemės ūkio ir maisto produktų eksporto-importo duomenys, rengiamos užsienio prekybos analizės, įvertintas kelių pagrindinių veiksnių poveikis užsienio prekybai, parengtos prekybos svarbiausiais produktais prognozės.
5.2.	Leidinio „Lietuvos žemės ir maisto ūkis 2006“ parengimas ir išleidimas	Politikams, ministerijų pareigūnams, žemės ūkio specialistams, ūkininkams priimant politinius ir ūkinius sprendimus reikia turėti išsamią ir susistemintą informaciją apie žemės ir maisto ūkyje bei kaime vykstančius procesus.	Kasmetinis leidinys, pradėtas leisti nuo 1999m.	Leidinyje bus pateikta Lietuvos žemės ir maisto ūkio plėtros 2006 m. apžvalga, žemės ūkio importo ir eksporto tendencijos. Leidinio apimtis apie 150–180 psl., tiražas – 500 egz.

5.3.	Žemės ūkio bendrovių ir kitų žemės ūkio įmonių 2006 m. gamybinių-finansinių rodiklių suvestinės parengimas	Vykdamas kitas programos darbus, trumpalaikius valstybinių institucijų (Seimo, Vyriausybės, Žemės ūkio ministerijos) pavedimus ir skaičiuojant žemės ūkio ekonomines sąskaitas, reikalinga informacija apie žemės ūkio bendrovių ir kitų žemės ūkio įmonių veiklą.	Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto duomenų bazėje duomenys savivaldybių lygmeniu kaupiami nuo 1993 m. 2005 m. duomenys pirmą kartą buvo tikrinami ir kaupiami įmonių, po to savivaldybių lygmeniu.	Bus parengtos žemės ūkio bendrovių ir kitų žemės ūkio įmonių 2006 m. metinių rodiklių Oficialiųjų statistikos formų išsklotinės, renkant ir tikrinant duomenis iš konkrečių įmonių ir rajonų savivaldybių. Rodiklių išsklotinė ir suvestinė bus reikalingos formuojant užklausas reikiamiems ekonominiams rodikliams išrinkti ar skaičiuoti savivaldybių lygmeniu.
5.4	Žemės ūkio ekonominių sąskaitų parengimas pagal ES metodiką	Siekama pagal bendrą ES metodiką įvertinti žemės ūkio produkcijos gamybos, tarpinio vartojimo išlaidas, sukurtą pridėtinę vertę ir iš žemės ūkio veiklos gautas pajamas.	Atlikti 1995 – 2005 m. Žemės ūkio ekonominių sąskaitų (toliau – ŽŪES) skaičiavimai. Senosiose ES šalyse ŽŪES skaičiavimai atliekami nuo 1964 m., naujosios ES narės privalo atlikti skaičiavimus nuo 1995 m.	Bus pateikta trumpa 2006 m. (veikusiomis, palyginamosiomis 2000 metų ir n-1 metų kainomis, vieneto vertė) ir 2007 m. išankstinių rezultatų ataskaita, pateiktos suvestinės lentelės, palyginimai su kaimyninėmis šalimis, atnaujinta Opal programa.
6. Kita veikla				
6.1.	Seimo, Vyriausybės ir ŽŪM pavedimų pagrindu vykdomi trumpalaikiai tyrimai	Seimui, Vyriausybei, Žemės ūkio ministerijai nuolat iškyla nenumatytų darbų, kuriems vykdyti būtina pasitelkti LAEI mokslininkus bei pasinaudoti vykdytų tyrimų rezultatais.	Trumpalaikiai tyrimai, atitinkantys LAEI veiklos profilį ir susiję su kitais šiame sąraše išvardytais darbais, vykdomi nuolat.	Pagal poreikį.